

Pöytäkirja

VN/5183/2021

9.2.2022

Lasten ja nuorten ääni Euroopassa -hankkeen ohjausryhmä Kokous 1/2022

Aika 1.2.2022 klo 9.30-11.00

Paikka Teams

Osallistujat (suluissa varajäsenet)

- (x) Niklas Wilhelmsson, oikeusministeriö (puheenjohtaja)
- (x) Liisa Männistö, oikeusministeriö (asiantuntijasihteeri)
- (x) Kaisa Tiusanen, oikeusministeriö
- (x) Sami Demirbas, oikeusministeriö
- (x) Laura Saarinen, (Kirsi Pollari) sosiaali- ja terveysministeriö
- (x) Johanna Laisaari (Jouni Varanka), valtioneuvoston kanslia
- (x) Elina Pekkarinen, Lapsiasiavaltuutetun toimisto

Pysyvät asiantuntijat (x) Elina Stenvall, SOS-lapsikyläsäätiö

Asialista

- 1 Kokouksen avaus ja läsnäolijoiden toteaminen**
Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 9.31. Todettiin läsnäolijat.
- 2 Kokouksen esityslistan hyväksyminen**
Hyväksyttiin muutoksitta.
- 3 Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen (liite 3.1)**
Hyväksyttiin muutoksitta.

Postiosoite

Postadress

Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite

Besöksadress

Eteläesplanadi 10
00130 Helsinki
Finland

Puhelin

Telefon

0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi

Fax

09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet

E-post, internet

oikeusministerio@om.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

4 **Tilannekatsaus: Hankkeen tilaisuudet ja toimenpiteet keväällä 2022 (liite 4.1)**

Liisa Männistö esitteli hankkeen tilannekatsauksen ja tulevat toimenpiteet. Merkittiin tilannekatsaus tiedoksi ja keskusteltiin jatkotoimista. Todettiin, että eOppiva-koulutuskokonaisuuden osalta tulisi sopia ennen toukokuuta, ketkä osallistuvat tuotantoprosessiin. Tuotantoprosessin suunnittelu käynnistyy toukokuussa aloituspalaverilla ja itse tuotantoprosessi toteutetaan alkusyksystä.

Keskusteltiin tämän hankkeen yhtymäkohdista muihin Euroopan neuvoston puitteissa toteutettaviin hankkeisiin ja toimenpiteisiin. Todettiin, että on tärkeä olla tietoinen muista meneillään olevista hankkeista, jotta vältetään päällekkäisyyksiltä. Yhteyksiä voitaisiin tiivistää esim. kutsumalla STM:n edustaja (Marjo Malja) johonkin ohjausryhmän kokoukseen mukaan. Yhtymäkohtia kannattaa haarukoida myös tämän hankkeen Euroopan tason ohjausryhmässä, jossa Suomen hankeosion edustajina ovat Liisa Männistö ja Laura Saarinen.

5 **Lasten ja nuorten kuulemisen ja osallistumisen vahvistamista tukevien toimenpiteiden ja materiaalien toteuttaminen**

Puheenjohtaja totesi, että oikeusministeriö on päättänyt hankkia SOS-Lapsikyläsäätiöltä lasten ja nuorten kuulemisen ja osallistumisen vahvistamista tukevien toimenpiteiden ja materiaalien toteuttamisen ostopalveluna. Oikeusministeriön tarjouspyyntöön saatiin kaksi tarjousta, joista vertailun perusteella valittiin SOS-Lapsikyläsäätiön tarjous. Hankintasopimus ministeriön ja SOS-Lapsikyläsäätiön kesken on tarkoitus laatia oikaisuvaatimusajan päättymisen jälkeen eli aikaisintaan 8.2.2022.

Elina Stenvall SOS-Lapsikyläsäätiöstä esitteli alustavan toteutussuunnitelman. Keskusteltiin toimenpiteiden toteutuksesta suhteessa Lasten ja nuorten ääni Euroopassa -hankkeen tavoitteisiin ja aikatauluun.

Todettiin, että kuulemis- ja osallistumistoimenpiteet on tarkoitus kytkeä erityisesti demokratiaohjelman puitteissa valmisteltavan valtioneuvoston periaatepäätöksen teemoihin (demokratian tulevaisuus). Teemoista sovitaan tarkemmin hankkeen käynnistyttyä.

Keskustelussa painotettiin erityisesti kuulemisen ja osallistumisen vuorovaikutteisuutta sekä sen pohtimista, kuinka lapsille voidaan antaa palautetta siitä, miten heidän osallistumisestaan kertynyttä tietoa on käytetty ja mihin se mahdollisesti on vaikuttanut. Todettiin, että palautteenannossa haasteita aiheuttavat mm. säädösvalmisteluprosessien pitkä aikajänne sekä systemaattisten ja/tai henkilökohtaisten

palautteenantomekanismien puute. Lisäksi tietosuojalainsäädäntö asettaa tietyjä rajoitteita.

Hyvinvointialueet nostettiin esiin yhtenä hallinnontasona, joka olisi hyvä huomioida tässä yhteydessä.

Todettiin myös, että esim. palautteenantomekanismit voivat vaihdella hyvin paljon hankekohtaisesti. Voi olla järkevämpää esitellä joitain konkreettisia case-esimerkkejä, joissa nostetaan esiin tavoitettuja hyötyjä, kuin laatia määrämuotoisia tai tiukkoja ohjeistuksia.

Lapsilta ja nuorilta tulee esim. lapsiasiavaltuutetulle toistuvasti kritiikkiä siitä, että heidän osallistumisellaan ei ole vaikutusta. Jotenkin pitäisi pystyä konkretisoimaan, että demokratiassa yksittäisen ihmisen vaikutus voi näyttäytyä vähäisenä. Silti heitä pitäisi motivoida osallistumaan. Olisi tärkeää pystyä kertomaan lapsille, miten prosessi etenee ja mihin heidän osallistumisensa vaikuttaa. Keinona voi olla esim. työpajojen jälkeinen palautekeskustelu tai palautevideo, jossa prosessista kerrotaan.

Nostettiin myös esiin, että odotusten hallinta ja oikeiden osallistumiskanavien tai -tapojen valinta on osallistumis- ja kuulemisprosesseissa tärkeää. Säädosvalmisteluhankkeissa tulisi pohtia, onko välttämättä järkevää järjestää laajoja lausuntokierroksia, jos niistä saatua palautetta ei edes ehditä käsittelemään ja ottamaan valmistelussa huomioon.

6 Muut asiat

Liisa Männistö kertoi Digiraati-projektin etenemisestä. Digiraati-palvelu on tarkoitus lanseerata maaliskuun puolivälissä. Lanseeraus- ja viestintäsuunnitelma on parhaillaan tekeillä. Digiraatia ja sen ympärille kehitettävää lasten ja nuorten osallistumista tukevaa toimintamallia valmistellaan yhteistyössä mm. Suomen Punaisen Ristin, Tampereen yliopiston All-Youth-tutkimushankkeen, Osallisuuden osaamiskeskuksen, opetus- ja kulttuuriministeriön sekä lapsistrategian kanssa. Parhaillaan on meneillään oikeusministeriön tarjouskilpailu lasten osallistumisen tukirakenteen hankinnasta. Tarjouspyynnön määräaika on 15.2.2022.

Laura Saarinen esitteli lapsistrategian ajankohtaiset osallisuustoimet. Parhaillaan on käynnissä lapsistrategian osallisuuskampanja, jonka äänestys on avoinna 9.2. asti. Äänestyksen perusteella valitaan 2-6 ideaa toteutettaviksi vuoden 2022 aikana. Lisäksi meneillään on kuuleminen sosiaaliturvauudistukseen liittyen sekä osallisuuspilotti Lanzaroten sopimukseen liittyen. Lapsia on tavoitettu lapsistrategian puitteissa esim. koulujen, kuntien sivistystoimien ja Opetushallituksen kautta.

Kaisa Tiusanen kertoi lainsäädännön vaikutustenarviointiohjeen laadinnasta. Työryhmä on saanut lisää aikaa helmikuun loppuun asti. Työryhmän luonnos on tarkoitus hyväksyä 17.2.2022. Maaliskuun alkupuolella aiheesta on tarkoitus järjestää laaja lausuntokierros lausuntopalvelussa. Ohjeessa on mukana myös melko suppea lapsivaikutuksia koskeva osio, jossa mainitaan mm. aiemmin julkaistu erillinen lapsivaikutusten arviointiopas.

Sami Demirbas kertoi oikeusministeriön tuoreesta raportista, jossa esitellään muutamia säädösvalmisteluhankkeiden yhteydessä toteutettuja laadukkaita kuulemisprosesseja (<https://oikeusministerio.fi/julkaisu?pubid=URN:ISBN:978-952-259-809-7>).

7 Seuraava kokous

Ohjausryhmän seuraava kokous päätettiin pitää ti 3.5. klo 9.30-11.00.

8 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 11.06.